

RECENZE KNIHY VYBRANÉ KAPITOLY Z DEMOGRAFIE

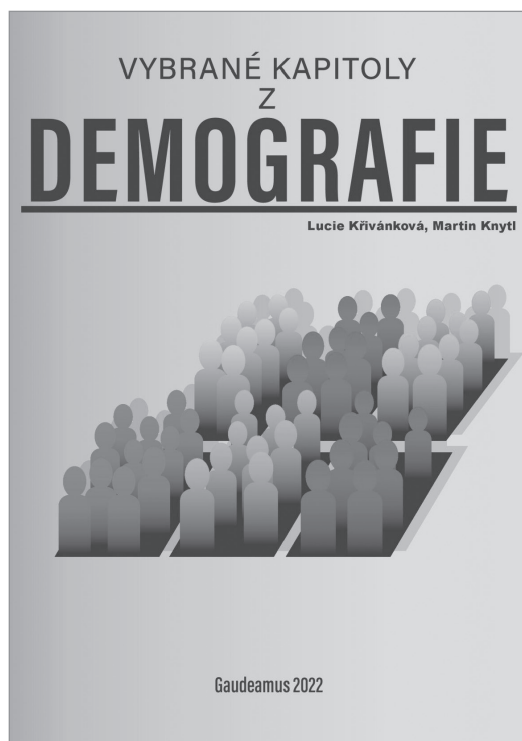
Autoři: Lucie Křivánková, Martin Knytl

Hradec Králové: Gaudeamus, 2022, ISBN 978-80-7435-870-8 (online)

Dostupná e-publikace z oblasti demografie představuje vstupní text pro všechny zájemce, kteří se hodlají v dané oblasti realizovat, orientovat, případně pochopit některá demografická východiska, jako např. migrace, porodnost, úmrtnost, sňatečnost, rozvodovost. Pochopitelně, že nedílnou součástí úvodu do studia, je seznámení s demografií jako vědou. Ostatně sami autoři uvádějí, že „*Publikace je ... odrazovým můstkem k základní orientaci v dané problematice*“ (s. 5).

Jak publikace hned v úvodu zmiňuje, demografie je vědní obor, který se zabývá studiem reprodukce lidské populace a podmíněnostmi daného procesu. Pochopitelně, že daný proces lze vnímat v užším i širším smyslu.

Ke vstupním informacím, tzn. k teoretickým vstupům, patří nejen vhléd do demografie jako vědní disciplíny, ale i poznatky z historického vývoje demografie. Zvláštní pozornost je věnována sčítání lidu, a to od prvního historického sčítání lidu z doby císařovny Marie Terezie, až do posledního sčítání lidu roku 2021. Uvedené informace jsou nepochybně zajímavé i pro běžného čtenáře (dejme tomu i studenty, kteří demografii speciálně nestudují). Publikace dobře poslouží i studentům jiných humanitních či ekonomických oborů pro představu o vývoji české společnosti. Některé subkapitoly ovšem nabízí témata složitější, jako např. 3.1 Demografické indikátory (s. 21), stejně tak i další kapitoly jsou vyhrazeny pro odborně zdatné jedince, jako např. Lexisův diagram (s. 23 a další strany textu). Pro laika se tyto části textu mohou zdát složitější, určitá míra znalostí oboru je zde podmínkou pochopení. Kladně lze ocenit i snahu autorů uvádět vše názorně na konkrétním příkladu, aby

(zejména studenti) danou problematiku pochopili.

Velice aktuální, na pozadí současných politických a společenských skutečností (např. události spojené s konfliktem na Ukrajině), je frekventovaný pojem migrace (podrobněji viz kapitola Prostorová struktura obyvatelstva a migrace, s. 33).

Pro praktické využití v četných závěrečných studentských pracích jsou nesmírně užitečné kapitoly 6–9 (Základy demografické analýzy – úmrtnost, porodnost a potratovost, sňatečnost, rozvodovost a (ne)stabilita rodiny, s. 37–57).

Těchto několik kapitol má bezesporu nejširší využití pro čtenáře. Například problematika úmrtnosti (s. 38 a dále) je aktuální, a to ve vztahu k důchodové reformě. Obdobně i další problematika týkající se porodnosti a potratovosti (s. 43 a dále), která úzce souvisí se sňatečností a kapitolami dále.

Kladně lze hodnotit i skutečnost, že autoři textu se věnují i problematice registrovaných svazků (viz s. 50 a dále), kterých u nás není zanedbatelný počet, a to ve vztahu k homoparentálním rodinám nelze v dnešní době opomíjet.

Obdobně zajímavá je i kapitola 9 Základy demografické analýzy – rozvodovost a (ne)stabilita rodiny (s. 53 a dále). Poslední kapitoly jsou opětovně teoretické. Kapitola 10 Demografické odhady a projekce (s. 58 a dále), 11 Světový populační vývoj (s. 62 a dále), 12 Populační teorie – význam a využití (s. 69 a dále) a poslední kapitola 13 Demografie České republiky a její postavení ve světovém populačním vývoji (s. 72 a dále). V poslední kapitole je opět zmíněna genderová problematika.

Celkovým pozitivem celého textu je především dodržování zásady srozumitelnosti a v neposlední řadě i názornosti. Jednotlivé kapitoly na sebe navazují a odkazují.

Plně lze souhlasit s názorem autorů, že „Studium demografie a demografických ukazatelů nabízí široké spektrum aspektů, kterými se mohou zabývat všichni studenti či zájemci o společenskovední témata související s pohlavím a genderem, typy rodin, zdravím a nemocí a dalšími atributy“ (s. 81).

Určitou pomůcku pro studenty může představovat také obsáhlý přehled možných elektronických zdrojů a literatury k oboru. Pro lepší pochopení je v textu uvedeno 25 obrázků a 7 tabulek, které zvyšují názornost a srozumitelnost celého textu.

Kontakt

doc. PhDr. PaedDr. Kamil Janiš, CSc.

Fakulta veřejných politik v Opavě, Slezská univerzita v Opavě

Ústav pedagogických a psychologických věd

Bezručovo nám. 885/14, 746 01 Opava, Česká republika

doc.kamil.janis@fvp.slu.cz